

บรรณานุกรม (คัดสรร)

- เขมานันทะ (2554). *ลิงจอมโจก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- เดสมอนด์ มอร์ริส (2513). *ลิงเปลือย*. (The Naked Ape) (มยุร วิเศษกุล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.
- มาติเยอ ริการ์. (2564). *ความเอื้อเพื่อ พลังกรุณาสู่การเปลี่ยนแปลงตนเองและโลก*. (Plaidoyer pour L'Altruism) (พจนา จันทรสันติ, บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- ยิวาล โนอาห์ แฮรารี. (2561). *เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ*. (Sapiens: A Brief History of Humankind) (นำชัย ชีววิวรรณ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ยิบซี กรุ๊ป.
- วิรัตน์ ภูเพียงใจ. (2545). *ไมค์ ลิงธรรมดาที่ไม่ธรรมดา*. กรุงเทพฯ: เอส พี เค เปเปอร์ แอนด์ฟอรั่ม.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และ วรวิทย์ บุญไทย. (บรรณาธิการ). (2564). *วานรศึกษา*. (Primate Studies) กรุงเทพฯ: พิพิธภัณฑสถานศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ.
- เสมอชัย พูลสุวรรณ. (2551). *ไพรเมทกับวิวัฒนาการมนุษย์*. เอกสารคำสอนประกอบวิชามานุษยวิทยา (ไพรเมทกับวิวัฒนาการของมนุษย์) คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Barbara Tylor, Tom Jackson. (2004). *Apes & Monkey*. London: Anness Publishing.
- Fuentes. Agustin. (2012). Ethnoprimateology and the Anthropology of the Human-Primate Interface. In *Annual Review of Anthropology*, Vol 41.
- Groves, Colin P. (2017). Primates (Taxonomy). *The International Encyclopedia of Primatology*, Edited by Agustín Fuentes, 1-9 John Wiley & Sons, Inc.
- Kirksey Eben and Helmreich Stefan. (2010). The Emergence of Multispecies Ethnography. In *Cultural Anthropology*, November, Vol.25 No. 4.
- Langlitz Nicolas. (2020). *Chimpanzee Culture Wars Rethinking Human Nature alongside Japanese, European, and American Cultural Primatologists*. Princeton University Press.
- Marshall, Joe T., and Elsie R. Marshall. (1976). Gibbons and Their Territorial Songs. *Science* 193 (4249).
- Marshall, Joe T., and J. Sugardjitto. (1986). *Gibbon Systematics Comparative Primate Biology*, Vol. 1 Systematics, Evolution, and Anatomy.
- McGrew. W. C. (1998). Culture in Nonhuman Primates? In *Annual Review of Anthropology*, Vol.27.
- Robert Beer. (1999). *The Encyclopedia of Tibetan Symbols and Motifs*. Boston: Shambhala.
- Setchell Joanna M. (2019). *Studying Primates How to Design, Conduct and Report Primatological Research*. Cambridge University Press.
- Le Monde Colonial ILLUSTRÉ*, Mai 1962
- Le Nouveau Musée de L'Homme*. Beaux Arts editions. 2015.

National Geographic

Donald C. Johanson. (1996). Face-to-Face with Lucy's family. *National Geographic*, Vol.189 No.3 March.

Eugen Linden. (1992). A Curious Kinship Apes and Humans. *National Geographic*, Vol.181 No.3 March.

Eugen Linden. (1992). Chimpanzees With a Difference Bonobos. *National Geographic*, Vol.181 No.3 March.

Francine Patterson. (1978). Conversation with a Gorilla. *National Geographic*, Vol.154 No.4 October.

Jane Vessels. (1985). Koko's Kitten. *National Geographic*, Vol.167 No.1 January.

Kenneth F. Weaver. (1985). Stones, Bones, and Early Man, The Search for Our Ancestors. *National Geographic*, Vol.168 No.5 November.

Peter Miller. (1995). Jane Goodall. *National Geographic*, Vol.188 No.6 December.

Peter Miller. (1995). Crusading for Chimps and Human Jane Goodall. *National Geographic*, Vol.118 No.6 December.

Rick Gore. (1997). The First Steps. *National Geographic*, Vol.191 No.2 February.

นิตยสาร

จันทร์เพ็ญ ศรีลัมพ์. (2557). บันทึกชีวิตขณะนี่ใน 1 วัน 41 ปีของงานวิจัยในเขาใหญ่. *นิตยสารสารคดี*, สิงหาคม.

โทนี เกอร์เบอร์. (2560). กว่าจะมาเป็น เจน กูดดอลล์. *National Geographic*, ตุลาคม.

นิรมล มุนจินดา. (2537). ค่างแว่นถิ่นใต้ ละครชีวิตใต้หลังคาใบไม้. *นิตยสารสารคดี*, สิงหาคม.

ปิยะ สายสวัสดิกุล. (2560). ลิงวอกภูเขา เรื่องเล่าของลิงบนยอดไม้ จากคนเดินตามบนพื้นดิน. *นิตยสารสารคดี*, สิงหาคม.

ยุธิจิต ภัตดาจารย์จิ. (2565). พวกมันคิดอะไรกันอยู่. *National Geographic*, ตุลาคม.

สุวัฒน์ อัครไชยชาณุ และ อัญชญา อัครวานิชย์ (สัมภาษณ์). (2561). Jane Goodall The Power of Individual. *นิตยสารสารคดี*, พฤศจิกายน.

เว็บไซต์

Meilan Solly. (2018) "Orangutan Are the Only Non-Human Primates Capable of 'Talking' About the Past" in Smithsonian Magazine 15 November 2018. Retrieved 17 September 2021 from <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/orangutans-are-only-non-human-primates-capable-talking-about-past-180970827/>

Taub Benjamin (2016) "How Three Women Known As The 'Trimates' Revolutionized The Field Of Primatology". Retrieved 20 September 2021 from <https://www.iflscience.com/editors-blog/howthree-women-known-trimates-revolutionized-field-primatology>

The Guardian "The Naked Ape at 50: 'Its central claim has surely stood the test of time' 24 September 2017. Retrieved 9 July 2021 from <https://www.theguardian.com/science/2017/sep/24/the-naked-ape-at-50-desmond-morris-four-experts-assess-impact>

Laetoli Footprint Trails. Retrieved 12 March 2022 from <https://humanorigins.si.edu/evidence/behavior/footprints/laetoli-footprint-trails>

เคยเป็นข่าว ดำนานรักไม่ค์ ชูชู. สืบค้น 17 มีนาคม 2565, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=OsQDY-1L-UI>

ขอขอบคุณ

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)
หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สวนสัตว์ลพบุรี (สวนสัตว์สระแก้ว)
- นิตยสารสารคดี
- รองศาสตราจารย์ นพ.ขจร ลักษณะชยปรกรณ์ สาขากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อ.ขวัญข้าว สังข์พินธานนท์ สาขาภาษาตะวันออก (ภาษาพม่า) คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ดร.จรรยา เจตน์เจริญ ภาควิชาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
- ดร.จันทร์เพ็ญ ศรีลัมพ์ หลักสูตรชีววิทยาเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี
- จิรศรี บุญยเกียรติ เดลิส
- เทียมจิตร พ่วงสมจิตร
- น.สพ.ดร.บริพัตร ศิริอรุณรัตน์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ แรงค์กล้า คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พันธ์ จันทน์มัญชุระ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ภัทรภุมิ บุญรัตน์วิจิตร
- รองศาสตราจารย์ ดร.ยุกติ มุกดาวิจิตร คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดร.รัตนา โตสกุล
- รองศาสตราจารย์โรจน์ คุณเอนก อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.วรมณ บรอกเคลแมน สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา, ธนาคารทรัพยากรชีวภาพแห่งชาติ (NBT) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- วัชระ สงวนสมบัติ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)
- วันชัย สุขเกษม พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา อพวช.
- พ.ท.วิรัตน์ ภู่เพียงใจ อดีตผู้อำนวยการสวนสัตว์ลพบุรี (สวนสัตว์สระแก้ว)
- ศักดิ์ชัย พนาวรรต
- ศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร
- ศาสตราจารย์พิเศษ นพ.สรวิจ แสงวิเชียร อดีตหัวหน้าภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา มาลัยวิจิตรนนท์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยไพรเมทแห่งชาติ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ บรรณาธิการบริหาร นิตยสารสารคดี
- ศาสตราจารย์ ดร.เสมอชัย พูลสุวรรณ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จารุวรรณ ดั่งคำจันทร์
- จิรวัดน์ มนตรีสา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรหมภัสสร สุทธิโยธา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อติสร แม้ไพลิน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

▼ สำหรับผู้สนใจอ่านเพิ่มเติม อ่านต่อที่นี่ หนังสือ วานรศึกษา

